

دو بازیگر پیدا و پنهان که از تحریم نفت ایران سود می برند

مشعل- مرتضی مرادی: ترامپ به خریداران نفت ایران مهلت داده است که تا آبان 97، خرید نفت خود از ایران را به صفر برسانند. در صورتی که چنین خواسته‌ای عملی شود، درآمدهای ارزی کشور یکباره به شدت سقوط می‌کند. اما آیا چنین چیزی ممکن است؟

بعد از خروج آمریکا از برجام، ترامپ به کشورهای خریدار نفت ایران تا 13 آبان سال 97 مهلت داد تا خرید نفت خود از ایران را به صفر برسانند. البته این کار ترامپ با اعتراضات کشورهای اروپایی و آسیایی رو به رو شد. چرا که ایران روزانه بیش از 2 میلیون بشکه نفت به این کشورها صادر می‌کند و بدون ایران، تامین این مقدار نفت، تقریباً در کوتاه‌مدت غیرممکن است و افزایش بهای نفت را با خود به همراه خواهد داشت.

از همین رو کاخ سفید مقداری عقب‌نشینی کرد و اعلام شد که آمریکا به صورت موردی با کشورهای خریدار نفت ایران همکاری خواهد کرد. البته برنامه کاخ سفید برای راضی نگه داشتن خریداران نفت ایران فقط این همکاری نیست، بلکه ترامپ در توییتی ادعا کرد که ملک بن سلمان موافقت کرده است کمبود نفت را جبران کند.

****آیا جبران کمبود نفت بدون ایران ممکن است؟**

عربستان و روسیه، دو کشوری هستند که گفته می‌شود مذاکراتی مبنی بر افزایش عرضه نفت انجام داده‌اند. سعودی‌ها به طور علنی اعلام کرده‌اند می‌توانند نفتی را که ایران صادر می‌کند، جبران کنند تا کشورهای اروپایی و آسیایی با مشکل خرید نفت و افزایش قیمت آن مواجه نشوند.

اما به گفته بسیاری از کارشناسان حوزه انرژی، حداقل در کوتاه‌مدت

عربستان نخواهد توانست چنین چیزی را ممکن کند و اگر کشورهای آسیایی و اروپایی از خرید کامل نفت از ایران منع شوند، قیمت نفت به شدت افزایش خواهد یافت؛ چیزی که کشورهای همچون کره جنوبی، هند، چین، ایتالیا و اسپانیا را با مشکل مواجه خواهد کرد و این کشورها با افزایش قیمت نفت، به راحتی تن به خواسته ترامپ نخواهند داد.

****تهدید از سوی رییس‌جمهور**

روحانی نیز اعلام کرده است که اگر فروش نفت ایران به صفر برسد، فروش نفت منطقه به صفر خواهد رسید. آبهای تحت اختیار ایران یکی از شاهراه‌های اصلی در صدور نفت از خاورمیانه است و ایران این قدرت را دارد که جلوی صادرات بخش زیادی از نفت منطقه را بگیرد.

البته آمریکایی‌ها نیز در برابر این تهدید ساکت نماندند و یک ژنرال آمریکایی اعلام کرده است در صورتی که ایران بخواهد مانع صادر شدن نفت شود، ارتش آمریکا وارد عمل خواهد شد و راه را باز خواهد کرد.

****چه کسی از تحریم نفتی ایران خوشحال می‌شود؟**

اگرچه پوتین در سوریه با ایران همکاری کرد و در بسیاری از موارد دیگر نیز در کنار ایران می‌ایستد، اما باید به خاطر داشت که دوستی مسکو با ایران از سر برادری نیست و پوتین اگر در همکاری‌هایش با ایران منفعتی کسب نمی‌کرد، این همکاری نیز وجود نداشت. پوتین به سه دلیل از کاهش فروش نفت ایران و در افراطی‌ترین حالت به صفر رسیدن آن، خوشحال خواهد شد:

1) روسیه نیز همچون ایران از صادرکنندگان عمده نفت است و با خروج ایران از لیست کشورهای که آسیایی‌ها و اروپایی‌ها می‌توانند از آن نفت بخرند، درآمدهای نفتی روسیه افزایش می‌یابد. زیرا هر چقدر هم عربستان پتانسیل این را داشته باشد که تولید خود را افزایش دهد، اما بعید است بتواند به طور کامل جای خالی ایران را پر کند و قیمت نفت افزایش خواهد یافت که این باب میل روسیه است. از طرفی سهم فروش نفت این کشور نیز افزایش می‌یابد.

2) اروپایی‌ها به دلیل مشکلاتی که با روسیه دارند، هرگز دوست نخواهند داشت بیشتر از این به نفت این کشور وابسته باشند. اما پوتین از این وابستگی منتفع می‌شود و اگر اتحادیه اروپا برای تامین نفت مورد نیاز خود در صورت منع شدن از خرید نفت از ایران

به روسیه روی آورد، قدرت چانه‌زنی پوتین در مسائل دیگر نیز بالا خواهد رفت.

3) بعد از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان جنگ سرد، روسیه همواره دوست داشته از آمریکا امتیاز بگیرد و قدرت خود را نشان دهد. ترامپ بدون کمک روسیه نخواهد توانست کشورهای خریدار نفت ایران را از این کار منع کند، چرا که اگر مسکو در افزایش عرضه نفت با آمریکا همکاری نکند، جهش یکباره قیمت نفت، حتی با وجود وعده‌های عربستان نیز ممکن نخواهد بود.

****منفعت آمریکا از تحریم نفتی ایران**

جدای از مسایل هسته‌ای و موشکی و اینکه ترامپ می‌گوید خرید نفت از ایران باید به صفر برسد تا ایران به طور کامل برنامه‌های هسته‌ای و موشکی خود را کنار بگذارد، تحریم نفتی ایران برای ایالات متحده یک منفعت بزرگ دارد.

واشنگتن می‌داند بدون ایران قیمت نفت افزایش می‌یابد و این افزایش قیمت برای آمریکا جذاب است، چرا که تحت آن شرایط، تولید نفت شیل آمریکا صرفه اقتصادی خواهد داشت. از همین رو بسیاری از تحلیلگران بر این عقیده‌اند که برنامه‌های هسته‌ای و موشکی ایران برای ترامپ بهانه‌ای بیش نیست و منافع اقتصادی آمریکا ایجاب می‌کند تحریم نفتی ایران هرچه سریعتر به مرحله اجرا درآید.

با همه اینها به احتمال بسیار بالا، فروش نفت ایران اگر هم به صفر نرسد، در آینده‌ای نزدیک کاهش معناداری خواهد یافت. چرا که اتحادیه اروپا نیز اگرچه در ظاهر قصد همکاری با ایران را دارد اما در عمل آن قدر که ادعا می‌کند پشت ایران و برجام نیست. در گزارش بعدی به این سوال پاسخ خواهیم داد که در صورت کاهش درآمدهای نفتی، ایران با چه چالش‌هایی رو به رو خواهد شد و باید چه سیاست‌هایی را به مرحله اجرا درآورد.